

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrtletno 6-50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1-80 in pri večkratni objavi po 1-40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 6.

Ljubljana, dne 15. marca 1924.

Leto III.

Vilim Bukšek.

Ob sklepu lista nas je dohitela vest, da je dne 11. t. m. ob 2. uri zjutraj v sanatoriju na Brestovcu blizu Zagreba izdihnil svojo dušo eden izmed najpopularnejših sodrugov in borcev sodrug Vilim Bukšek.

Zahtevamo pomoč.

Brezposelnost se vsled splošne gospodarske krize med delavstvom Jugoslavije opasno širi. In ker je po brezposelnosti prizadetih tudi mnogo lesnih delavcev, je centralni odbor naše strokovne organizacije, uvažuje to okolnost, poslal na ministrstvo za socialno politiko spomenico nastopne vsebine:

Ministrstvu za socialno politiko

v Beogradu.

Podpisani si dovoljujemo ministrstvu za socialno politiko kot najvišji instanci v nižje navedeni zadevi predložiti nastopno spomenico:

Obča beda, v kateri se nahaja delavstvo lesne stroke, in pa občutna brezposelnost, katera to bedo konstantno povečuje, nas je napotilo apelirati na ministrstvo za socialno politiko ter prositi ga, da vsem svojim podrejenim organom, osobito inšpekcijam dela, kakor tudi ostalim obrtnim oblastim ukaže, da v vseh lesnoindustrijskih podjetjih strogo pazijo na točno upoštevanje zakona, posebno pa na strogo izvajanje osemurnega delovnega časa. Sicer pa smo že sami neštivilnokrat tozadevno pri označenih oblastvih pismeno in ustmeno intervenirali, toda brez zaželenega rezultata.

Na številnih anketah, na katerih smo se pečali z vprašanjem omejitve brezposelnosti, smo prišli do zaključka, da bi brezposelnost bilo mogoče dokaj omejiti, ako bi se v podjetjih vseh panog lesne industrije ter obrti upošteval ter izvajal zakon o zaščiti delavcev. Konstatirati moramo, da industriji, oziroma delodajalci delovni čas po mili volji podaljšujejo, ne da bi smatrali za potrebno iskati za to potrebnega dovoljenja pri pristojnih oblastvih.

V Bosni, kjer je lesna industrija močno zastopana, se dela v splošnem do deset in štirinajst ur dnevno. Na Hrvatskem in v Slavoniji se osemurni delovni čas krši deloma. V Zagrebu samem na primer, kjer so zastopane vse oblasti, se v tovarni sodov tvrdke Arko že preko dve leti neprenehoma dela po devet in pol ure dnevno. V Sloveniji se skoro v vseh

lesnoindustrijskih podjetjih dela po devet in deset ur na dan. Izjemo tvorijo v tem pogledu le podjetja, kjer je vposleno le kvalificirano delavstvo, in še tu ne v celoti.

Delavstvo se proti samovoljnemu podaljšanju delovnega časa sicer upira, toda brez uspeha, ker gredo policijske oblasti delodajalcem na roko. Dogaja se posebno v Bosni, da policijska oblastva proti delavcem, ki se branijo delati dalje kakor osem ur dnevno, postopajo tudi z brahijalno silo, kakor proti upornikom. Delodajalci prete delavcem, ako se branijo delati več kakor osem ur dnevno, z odpustom in preganjanjem. V pokrajinah, kjer lesna industrija ni posebno razvita, se osemurni delovni čas vsaj deloma izvaja. Največja brezposelnost vlada v pokrajinah, kjer je lesna industrija močno razvita, posebno na Hrvatskem in v Slavoniji ter Bosni, kjer so v veliki lesni industriji večinoma vposleni nekvalificirani delavci. Brezposelno delavstvo danes v pravem pomenu besede gladuje in bati se je, da se bo v skrajni sili posluževalo tudi nedovoljenih sredstev, samo da se reši smrti vsled gladu.

Ako primerjamo statistiko v lesni industriji vposlenih delavcev od lanskega leta s statistiko od januarja letos, vidimo, da znaša število brezposelnih delavcev v sami lesni industriji okrog 20.000. Ako vzamemo, da mora vsak izmed teh brezposelnih skrbeti za ženo in enega otroka ali starega očeta in mater, se poveča število oseb, ki žive vsled brezposelnosti v bedi in pomanjkanju, najmanj na 60.000!

Kako prihaja do tega zla v naši državi?

Tozadevni drastični primer se nam nudi v travniški oblasti v Bosni. V kraju Hanbegovo te oblasti se nahaja lesna industrija, v kateri je vposlenih 2000 delavcev. Delovni čas v tem podjetju znaša dvanajst do štirinajst ur dnevno! Ako bi teh 2000 delavcev delalo le osem ur dnevno, kakor to predpisuje zakon, bi podjetje prav lahko uposlilo še 1000 delavcev. In če bi se strogo izvajal zakon ter v lesni industriji točno delalo le po osem ur dnevno, bi se brezposelnost vsaj v tej panogi industrije če že ne popolnoma odpravila, pa vsaj zmanjšala na minimum. Tako zmanjšanje brezposelnosti bi bilo gotovo ne le v interesu delavcev samih, ampak v veliki meri tudi v interesu merodajnih faktorjev. Sam ta slučaj dokazuje, da je brezposelnost omejiti mogoče. Predpogoj omejitvi brezposelnosti pa je, da zato poklicana oblastva, kakor na primer ministrstvo za socialno politiko, inšpekcija dela, obrtna oblastva itd., napravijo konec samopašnosti industrijcev ter glede osemurnega delovnega časa strogo pazijo na to, da se spoštuje zakon in kršitelje najstrožje kaznuje. Skrajni čas je, da delodajalci iz gole sebičnosti tirjajo delavce — sodržavljanke v materijelno in moralno pogubo.

Ako pa bi označene mere za paraliziranje brezposelnosti ne zadostovale, bi kazalo poslužiti se daljšega sredstva, namreč znižanja delovnega časa na šest ur dnevno. In ako bi še to ne zadostovalo, bi bilo ostanku nezaposlenih delavcev nakloniti zadostno državno brezposelno podporo.

Z ozirom na nevzdržne razmere, ki so nastale vsled brezposelnosti, prosimo ministrstvo za socialno politiko, da ukrene vse, da se mase brezposelnih delavcev kakor tudi njihove družine zavaruje proti nevarnosti propadanja, ki jim drugače resno preti.

Mnenja smo, da je nemogoče prezreti pojave, ki so običajna posledica brezposelnosti, ko se brezposelni zatekajo namenoma k dejanjem, ki jih privedejo v zapore, samo da si rešijo golo življenje.

Z ozirom na vse to Zveza lesnih delavcev Jugoslavije zahteva:

1.) da se vsem oblastvam v državi takoj ukaže, da se Zvezi lesnih delavcev Jugoslavije kot strokovni organizaciji pri organiziranju lesnih delavcev ne sme delati nikakih ovir in potežkoč;

2.) da se prepreči vsakojaki prihod inozemskih lesnih delavcev, dokler traja brezposelnost;

3.) da vlada svojim podrejenim oblastvom najenergičneje zaukaže, da morajo najstrožje paziti na striktno izvajanje zakonitega osemurnega delovnega časa in spoštovanje zakona o zaščiti delavcev;

4.) da državna oblastva najenergičneje nastopajo proti navijanju cen za živila ter da se ukrenejo vse mere za znižanje istih, in končno

5.) da se brezposelnim delavcem nakloni zadostna državna podpora.

V nadi, da ministrstvo za socialno politiko, ki je v tem vprašanju kot najvišji forum merodajno, čim preje povoljno reši našo spomenico, beležimo z odličnim spoštovanjem za

Zvezo lesnih delavcev Jugoslavije
Ivan Tokan Ladislav Kordič.

Singapore.

V angleški politiki, tako notranji kakor zunanji, se zadnje čase večkrat omenja tudi ime Singapore (Zingapur), mesto v Vzhodni Indiji. Prejšnja, oziroma zaenkrat še sedanja vlada, je sklenila spremeniti dosedanje skoro izključno trgovsko in le slabo oboroženo mesto v močno trdnjavo in oporišče za vojno mornarico. V ta namen je tudi pričela graditi od enakoimenovanega otoka, na katerem se mesto nahaja, in med azijsko celino, Malajskim polotokom, mogočen nasip, po katerem že danes, čeprav še ni dovršen, vozijo vlaki iz mesta in v mesto. Nasip je velikansko delo, največje svoje vrste na svetu in je že doslej požrl ogromne milijone angleških funtov. Macdonaldova delavska stranka je proti oboroževanju Singapora in je to naglašala tudi v volilni kampanji. O tem so, seveda le mimogrede, poročali tudi naši listi, zato bo morda tudi naše čitatelje zanimalo izvedeti nekaj podrobnosti o tem daljnem mestu, ki ga pri nas marsikdo pozna komaj po imenu ali pa še niti ne.

Južno od Malajskega polotoka leži nekaj sto metrov od obale majhen, toda prijazen otok, na katerem se je še pred približno 100 leti nahajala samo uborna malajska ribiška vas. Prebivalci te vasi takrat še sanjali niso, da bo njihova uborna naselbina postala že v nekaj desetletjih veliko in zelo važno svetovno pomorsko tržišče. Toda česar niso zmogle sanje bornih malajskih ribičev, to je zmogel podjeten angleški duh. Krog leta

Inozemski kapital v Jugoslaviji na pohodu.

Jugoslavija je na svojih naravnih zakladih, zlasti na onih, ki jih hrani v svojem podzemlju, brezdvoma nenavadno bogata; tako bogata, da je dosedanja eksploatacija teh bogastev v primeri z ogromnimi množinami istih naravnost neznatna. Predpogoji za razvoj industrije in sicer bogate industrije so torej vsekakor dani. Vrhutega ima Jugoslavija pred mnogimi drugimi državami to prednost, da tudi ob razmahu industrije svoje prebivalstvo sama preživi. Za povzdigo in razvoj industrije pa je treba kapitala. Tega pa dosedaj ni bilo, vsaj ne v toliki meri, da bi prihajal v poštev za večjo podjetnost.

Inozemski kapitalisti smatrajo Jugoslavijo za enkrat kot dobro tržišče za inozemske industrijske proizvode, nikakor pa se ne zapirajo oči pred dejstvom, da Jugoslavija nudi neomejene možnosti za plodonosno nalaganje kapitala. Inozemski kapital se je pri nas prav za prav že udeleževal, in sicer ga je bilo opazati zlasti v težki industriji ter v onih panogah, ki se pečajo z eksploatacijo sirovin. Seveda so bili to šele začetki. Rudnike v Sloveniji in Bosni ter silno bogastvo na lesu v Bosni je obvladoval inozemski kapital. Nastopila pa je perijoda, katera razvoju inozemskega kapitala ne le ni bila naklonjena, temveč ga je celo občutno ovirala. Bila je to doba, ko so se pojavila stremjenja po takozvani nacijonalizaciji. Idejo o nacijonalizaciji je javnost navdušeno pozdravljala, kar je bilo posebno všeč domačim kapitalistom, kojih vroča želja je bila monopolizirati vso kapitalistično gospodstvo v svojih rokah. Toda glasovi onih, ki so idejo nacijonalizacije tako navdušeno pozdravljali, so kmalu vtihnili.

Domači finančni kapital se je takrat prav za prav šele porajal ter se s početka koncentriral v različnih bankah, ki so se delile na poedine grupe, kakor so interesi pač narekovali. Tako vstvarjene bančne grupe so dobivale od strani Narodne banke kredite po zelo nizki obrestni meri. Dobivanje takih kreditov je za posamezne bančne skupine bilo seveda

1810 je na svojem potovanju prispel na otok Singapore Anglež, sir Stamford Raffles, in takoj opazil, da bi se dala tu ustvariti sijajna baza za izvozno in prevozno trgovino. Izdelal je tozadevni načrt ter ga predložil angleški vladji, ki ga je tudi v celoti osvojila ter se pričela pogajati s sultanom iz Johore, lastnikom otoka, za nakup. Sultan je rabil denar in tako je bila kupčija kmalu sklenjena. Pogodba se je glasila na 60.000 mehiških dolarjev in 20.000 dolarjev letne rente do sultanove smrti. Sultan je že davno umrl in Singapore je danes neomejena angleška last. Kupčija, ki jo je napravila Anglija, je bila izborna. Guverner nove kolonije je postal sam sir Raffles in že leta 1819 proglasil Singapore za prosto luko, kar je pomenjalo usodni korak za njegovo bodočnost. Ribiške stavbe na koleh (slične nekdanjim na našem ljubljanskem barju) so se kmalu umaknile modernim evropskim in kitajskim hišam in palačam; primitivne lesene čolne pa so zamenjale velike transoceanske trgovske ladje podjetnih Angležev. Danes je Singapore najpomembnejša tranzitna luka Indije. Močno je razvita v mestu tudi trgovina, lepo cvete obrt in celo industrija ne manjka, čeprav vsled tropičnega podnebja ne more posebno uspevati, še manj pa konkurirati z evropsko, ameriško ali japonsko. Najpomembnejše industrijske panoge so predelava olja, rotana in produktov sagove palme. Največji obrat pa je velikanska ladjedelnica.

Singapore šteje danes nad 250.000 prebivalcev ter sestoja iz dveh delov, orijentalkega in evropskega. Večino prebivalcev

odvisno od političnega kurza v državi in v kolikor je bil ta vsakokratni kurz tej ali oni bančni skupini naklonjen. Od Narodne banke po nizki obrestni meri dobljeni denar so vlagali kot industrijski kapital v podjetja, iz katerih bi v obliki dobičkov sami vlekli kar najvišje mogoče obresti. Skratka, parola spekulirajočega kapitalizma je bila, potem dolgov priiti do odločujoče moči! Kakor hitro pa se je pojavila nova finančna politika v državi in začela deflacija, to se pravi, ko je nastopil trenotek zmanjšane obtoka papirnatega denarja, se je gospodarstvo, zgrajeno na samih kreditih, zrušilo. Dvig vrednosti dinarja je bil za banke jako nevaren pojav. Gledati so morale, da se v tem slučaju silno opasnih kreditov znebe; zato so prodajale svoje efekte (vrednostne papirje), akcije itd. Tako je prišlo, da bančni kapital, ki je imel delnice nacionaliziranih podjetij v svojih rokah, te delnice, za katere se je toliko potegoval, zopet izročil — inozemskim kapitalistom. Izpremembe, in sicer velike izpremembe v prid inozemskemu kapitalu v našem gospodarstvu so neizogibne. Sicer pa tudi industrija sama pri nas naravnost kriči po inozemskem kapitalu.

Inozemski kapital ima v prvi vrsti namen, dobivati v Jugoslaviji sirovine ter uvesti industrijo, ki je potrebna za eksploatacijo istih. Težko je danes reči, kateremu koncernu bo šlo po sreči zmagovito prodiranje. Ugotoviti pa je že danes mogoče, da se je v posameznih panogah naše industrije deloma že vsidral nemški, avstrijski, francoski, angleški in tudi čehoslovaški kapital. Seveda so vse to šele začetki. Vsekakor je na primer Stinnes v gospodarstvu Jugoslavije zavzel že nekaj važnih postojank, kar nam dokazuje na primer slučaj podjetij v Zenici v Bosni. Vrhutega jači Stinnes svojo finančno operativno bazo potom fuzij raznih denarnih zavodov.

Najlepši izgledi v Jugoslaviji se odpirajo francoski težki industriji, ker se lahko zanaša na vsestransko podporo naših vladnih krogov. Vlada sama si itak že dolgo prizadeva privabiti francosko vojno industrijo v državo. Kako daleč so tozadevni dogovori že dospeli, je seveda težko ugotoviti. Francoski industriji, zlasti težki, preti vsled padca franka nevarnost

zgub. Tem zgubam se bo skušala izogniti s tem, da bo s svojimi kapitali bežala v inozemstvo. In ker je francoska težka industrija svoj vpliv v Porurju že uveljavila, bo glede investicij v inozemstvu tem pogumnejša. V Jugoslavijo ima vrata odprta na stežaj in vrhutega ji bo vlada brezdvomno nudila take koncesije, da bo francoska težka industrija v Jugoslaviji zavzemala odlično stališče.

Zunanja politika Jugoslavije je bila itak vedno pod vplivom Francozov. Posojila, ki jih je vlada naše kapitalistične kaste na Francoskem dobila, pa so Francozom tudi v gospodarskem pogledu Jugoslavijo odprli popolnoma.

Sedaj se v Jugoslaviji bliža čas razmaha industrije, kajpada v znamenju francoskega kapitala. Zgodilo se bo to, kakor hitro bo dana inozemskemu kapitalu sigurnost mirnega izkoriščanja!

Vse, kar se je bilo pri nas govorilo o nacionalizaciji, o osamosvojitvi na narodnogospodarskem polju, o jugoslovanski industriji itd., vse se je razblinilo v nič. Vse skupaj ni bilo družega, kot fantom, za katerim se je probujeni jugoslovanski kapitalizem pehal zaman.

Socialna politika.

Spričo opasno naraščajoče brezposelnosti se je ministristvo za socialno politiko končno vendarle zganilo ter dne 22. februarja t. l. izdalo naredbo, po kateri se do izdaje pravilnika glede podpiranja brezposelnih po § 99 zakona o zaščiti delavcev začasno določuje:

1. Vsem brezposelnim delavcem se nudi enkratna izjemna ali redna dnevna podpora, če svoje brezposelnosti niso sami zakrivali in če je radi izgube zaslužka materijelni obstanek takih delavcev ter njihovih neposrednih družinskih članov, v kolikor ti družinski člani niso sposobni za samostojno pridobitno delo in žive v skupni domačiji, izključno le od zaslužkov brezposelnega.

2. Redne dnevne podpore se bodo dajale brezposelnim

življenje nastane komaj zvečer, pred solničnim zahodom in traja potem pozno v noč. Razen Kitajcev, Malajcev in Evropejcev (katerih je vseh skupaj komaj krog 5000) tvorijo singaporsko meščanstvo še pripadniki vseh mogočih vzhodnih narodov: Arabci, Perzi, Indijci, Sijamezi, Japonci itd., itd.

Najzanimivejši singaporski predel je kitajski. V tem delu mesta se križajo najrazličnejše ozke in umazane ulice z nešteti branjarji in delavnicami, podobnimi turškim bazarjem, kakršnega ima tudi še naše Sarajevo. Vsa dela se tu opravljajo na ulici. Nesnaga je v teh ulicah za Evropejca včasih naravnost neznosna. Po oglih sede in leže gruče beračev, med katerimi so nekateri že čisto razjedeni od lepre; včasih naleti človek celo na mrliča, ki leže kar ob cesti. Umrljivost je v tem delu zelo velika, bolezni najrazličnejše. Kitajci so strastni ljubitelji opija, žensk in iger, zato vse to ni nič čudnega. Spolne bolezni strašno razsajajo v Singaporu. Kakor skoro vsako mesto v Orijentu, ima tudi Singapore svoj zloglasni del, kjer preže na svoj plen radodarnice najrazličnejših narodnosti in ras: Indijke, Malajke, Japonke itd. ter tudi — Evropejke. Kitajci navadno niso stalni Singaporci. V Singapore prihajajo samo radi zaslužka in ko si prištedijo dovolj, se navadno zopet vrnejo v deželo Sredine — na Kitajsko. — Po okoliških tropičnih pragozdovih (džunglah) gospodarijo tigri, po drevju pa se sprehajajo in zabavajo raznovrstna opična plemena. Singapore ima torej svoje lepe, pa tudi grde in slabe strani.

tvorijo priseljeni Kitajci, katerih je krog 170.000, dočim znaša število Malajcev, ki so bili prej izključni prebivalci Singapora, komaj 30.000. Med Evropejci je največ Angležev, ki tvorijo štab veletrgovcev, veleobrtnikov, industrijalcev, uradnikov itd. Kitajci so s svojo pridnostjo in podjetnostjo že davno postali opasni konkurenti Evropejcev in baje je že danes v Singaporu več kitajskih dolarških milijonarjev kakor pa evropskih. (Valutno podlago tvori v Singaporu mehikanski dolar, ki je vreden nekaj par več ko 2 naša srebrna dinarja.) Nasprotno pa tvorijo Malajci le nižje meščanstvo, delavstvo, uslužbenstvo itd. Ker so silno počasni in leni, se le malokateri prerije do uradniškega ali trgovskega mesta. Srednja in manjša obrt in trgovina je skoro izključno v rokah Kitajcev. Mesto ima velikanske hotele, opremljene z vso eleganco, kakor v Londonu ali Parizu in krasne parke, zasajene s palmami in raznim drugim tropičnim rastlinstvom. Eleganca bogatih prebivalcev je enaka londonski, pariški ali njujorški. Tudi igrišča, na katerih se goje vse vrste športa, ne manjkajo. Mesto je zelo drago, gotovo najdražje v Indiji, kljub temu pa v Singaporu nihče, kdor noče veljati za plebejca, ne hodi peš. Bogataši se vozijo v avtomobilih in elegantnih kočijah, manj imoviti pa se za silo zadovoljujejo tudi z jirikšami (vozovi na dveh kolesih za eno osebo, katere vozijo kitajski kuliji). Na ekvipažah bogatašev sede često lakaji s pahljačami, s katerimi varujejo svoje gospodarje pred preveliko vročino; sicer pa so po dnevu singaporske ulice precej mrtve, živahno

v prvi vrsti v naturi — hrani, prenočišču — in samo tam, kjer je taka oblika podpiranja brezposelnih nemogoča ali neprikladna, je izplačati podporo v gotovini in sicer 10 Din za brezposelnega in vsakemu njegovemu družinskemu članu po 5 Din dnevno.

3. Onim brezposelnim, ki se podajo v kak drugi kraj v delo, se podeli enkratno podporo v znesku polovične vožnje. Ta podpora pa ne sme presežati višine redne tridnevne podpore.

4. V smislu § 99 zakona o zaščiti delavcev bodo pod stroгим nadzorstvom velikih županov v Ljubljani, Mariboru in Sarajevu delili brezposelno podporo predstojniki državnih posredovalnic za delo. V Zagrebu in Beogradu bodo brezposelno podporo tudi delile državne posredovalnice za delo, toda v Zagrebu pod nadzorstvom pokrajinskega namestnika, v Beogradu pa pod nadzorstvom ministrstva za socialno politiko. V Nišu bo brezposelno podporo delila inšpekcija dela, v Bakru in Splitu inšpekcije morske plovbe s sodelovanjem pomorskih oblastij in priznanega udruženja pomorcev.

5. Da se ne glede na določbe, ki jih predvidevata §§ 2 in 3 doseže glede podpiranja brezposelnih delavcev zaželjen cilj, se sme z dovoljenimi krediti razpolagati samo s pridobitvijo v § 4 navedenih oblastij, odnosno komisij, ki so dolžne gledati na to, da se tozadevni krediti pravilno porazdele.

6. V smislu § 4 imajo kontrolne oblasti oziroma komisije odrediti, da se po nalogu predstojnikov državnih posredovalnic za delo v poštev prihajajoča izplačila v smislu gori omenjenih točk vrše potom pristojnih blagajn Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ali posebno za to določenem uradniku, ki pa ne sme izdajati nikakih tozadevnih naredb.

7. Izdatki za podporo brezposelnim gredo na račun proračuna ministrstva za socialno politiko ter na račun fonda za državne posredovalnice za delo, v katerega se stekajo tozadevne doklade, ki jih zbira s svojimi prispevki Osrednji urad za zavarovanje delavcev na podlagi naredbe ministrstva za socialno politiko z dne 28. decembra 1922.

Podpisan je minister za socialno politiko dr. Peleš.

Videli bomo, kako bo stvar z izplačevanjem podpor brezposelnim funkcionirala in potem bomo šele izrekli našo sodbo.

Sicer pa je že skrajni čas, da se brezposelnim pomaga.

Vlada naj seže v svoj žep in sicer prav globoko ter vsaj deloma popravi to, kar je sama v imenu in po nalogu kapitalističnega razreda na nedolžnih delavcih potom svoje konfuze gospodarske politike zagrešila.

Brezposelni sodrugi lesni delavci naj gledajo, da pridejo pri delitvi državne brezposelne podpore na svoj račun.

Proračun osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je izdelal letošnji proračun, ki izkazuje potrebo 6.599.552 Din, to je 489.402 Din več nego v lanskem letu. Na osebne izdatke odpade skupno 5.249.552 Din, na materialne 950.000 Din, na izredne (razne in nepredvidljive) 100.000 Din, na stroške razsodišč delavskega zavarovanja po členu 136 zakona o delavskem zavarovanju 50.000 Din in na stroške izvidov v primerih nesreče 250.000 Din.

Med osebnimi izdatki je največja postavka, ki vsebuje prejemke uslužbenstva in znaša 3.644.482 Din. Osrednji urad ima enega generalnega direktorja, štiri direktorje, deset načelnikov itd. Cela organizacija poslovanja je razdeljena v štiri oddelke: v splošni, pravni, strokovni in finančno-ekonomski. Od ostalih osebnih potreb je največja dotacija penzijskemu skladu, ki po členu 244 statuta znaša 20 odstotkov celokupnih prejemkov uslužbenstva, to je 693.540 Din. Potni stroški, dnev-

nice in častne nagrade članov samoupravnih organov znašajo skupno 300.000 Din. Računa se namreč, da efektivni stroški ene seje ravnateljstva znašajo okrog 32.000 Din, pa bi bilo torej samo za šest ravnateljskih sej potrebno 210.000 Din. Stroški glavne skupščine so predvideni na 250.000 Din. Po členu 15 statuta o ustroju glavne skupščine sestoji ta iz okrog 125 delegatov, in sicer 100 zunanjih ter 25 zagrebških delegatov.

Med materialnimi izdatki so največji stroški za potrebščine urada in pisarne, to je 400.000 Din. Za stanarino je predvideno 200.000 Din. Ako se vzame, da prostori v sedanjih zgradbah, ki jih zavzema osrednji urad, predstavljajo vrednost okrog 3.000.000 Din, je torej vzeto kot stanarina 1:5 odstotka od te vrednosti. Kar se tiče stroškov razsodišč delavskega zavarovanja, se ti ne morejo točno predvideti, ker ta razsodišča še niso ustrojena. Za vsak slučaj je odrejena aproksimativna vsota 50.000 Din.

Ta proračun je odobren po glavni skupščini Osrednjega urada za zavarovanje delavcev.

Za „blagoslov“ teh kolosalnih izdatkov se imamo zahvaliti bivšemu ministru za socialno politiko, demokratu dr. Žerjavu, ki je ta popolnoma nepotrebni osrednji urad ustvaril.

Naše stališče je bilo od prvega početka, da se ima bolniško in tudi drugo delavsko zavarovanje organizirati po pokrajinah. Pokrajinske, popolnoma avtonomne centrale naj bi osnovale zvezo, pri kateri naj bi bil le majhen aparat v svrhu revizije pravičnega poslovanja pokrajinskih central. K večjemu bi se bil pri zvezi še lahko osnoval kak rezervni sklad za slučaj, da bi kaka pokrajinska centrala vsled kake eventualne epidemije bila prišla v denarne stiske. To bi bilo vse. Vse drugo je popolnoma nepotrebno. Tako pa mora nositi delavstvo ogromne stroške za aparat, ki šteje okrog 200 nameščenecv, med tem ko bi jih v nasprotnem slučaju kakih 10 do 15 popolnoma zadostovalo.

Mednarodni urad dela. Upravni odbor te važne institucije s sedežem v Ženevi je v februarju vršil važna posvetovanja. Določiti je imel program za konferenco v l. 1925, razpravljal je o resolucijah sprejetih v l. 1923 in o drugih važnih predmetih mednarodne socialne politike.

Pri razpravi o predsednikovem poročilu so delavski delegati predložili resolucijo, po kateri naj predsednik urada pri prizadetih vladah izposluje ratifikacije vseh dosedaj na raznih konferencah mednarodnega urada dela sprejetih konvencij. Posluži naj se vseh danih in dopustnih sredstev.

Od teh konvencij je najvažnejša konvencija o 8 urnem delavniku, ki je bila sprejeta na prvi konferenci v Washingtonu. Upravni odbor urada se ima v načelu pečati le s tekočimi agendami te oficijelne organizacije pri Zvezi narodov, ne da bi se spuščal v načelno reševanje najrazličnejših vprašanj. Vendar pa se more reči, da se je s predložitvijo omenjene resolucije delavskih delegatov pričelo načelno razpravljanje o eni najvažnejših povojnih pridobitev: o 8 urnem delavniku; k tej razpravi so brezdvomno dale povod razmere v Nemčiji, ki so z znano vladno odredbo v načelu prevrnile princip 8 urnega delavnika.

Pri razpravi o omenjeni resoluciji se je takoj pojavila nenotnost naziranja. Razume se, da so na vprašanju interesirani predvsem Francozi in one države, ki so v konkurenčnem gospodarskem boju z Nemčijo, ki je z vladno naredbo od 21. decembra m. l. dejansko uvedla 10 urni delavnik. Vladni delegat Nemčije je takoj izjavil, da je Nemčija do odplačila reparacij prisiljena podaljšati delavni čas na 9. in 10 ur.

Zastopnik francoskih delodajalcev se v načelu ni izrazil proti 8 urnem delavniku, dasi smatra povojni čas, ko je treba zvišane produkcije, nepripraven za take dalekosežne reforme. Nemčiji je treba dati možnost, da zadosti svojim reparacijskim dolžnostim. Ako bo podaljšani delavni čas uporabila samo v te svrhe, in je kršitev osemurnika samo predhodnega značaja, je korak Nemčije podpirati. Za osemurnik se je v načelu izjavil tudi nemški vladni delegat in je korak svoje vlade označil kot predhodno začasno odredbo. V načelu govore za osemurnik tudi ostali delegati zastopanih držav; vendar pa so v splošnem mnenja, da morajo biti zakoni o 8 urnem delavniku prožnejši in morajo vpoštevati današnje izredne gospodarske razmere.

Pri glasovanju je bila resolucija delavskih delegatov sprejeta z izpremembo, da Washingtonska konvencija o 8 urnem delavnem času v resoluciji ni izrecno omenjena.

Upravni odbor je dalje sklenil, da bo na konferenci mednarodnega urada dela, ki se vrši v l. 1925. v Ženevi, edina točka razprav: nezgodno zavarovanje. Konferenci bo predloženo podrobno poročilo o socialnem zavarovanju v različnih državah.

Štrajki v naši državi leta 1923. V celem letu 1923 je štrajkalo 13.230 delavcev, med tem ko jih je leta 1922 29.141. Ti štrajki so povzročili 1.282.248 izgubljenih delavnih ur, 1922 pa 3.838.489 ur. Izgubljeno je bilo na delavskih plačah 1923 8.202.792 dinarjev napram 1922 14.551.280 dinarjev. Največ štrajkov je bilo v lesni industriji in pri obrtnikih, oziroma industrijih za izdelovanje oblek in obuval. Največ štrajkujočih je bilo meseca maja (2812 delavcev) in junija (2672 delavcev), najmanj pa jih je bilo v decembru (70 delavcev). V tej statistični sliki pa ni vpoštevan štrajk pomorcev, kateri je trajal od junija do septembra.

Tarifni pokreti. V letu 1923 je bilo prijavljenih posameznim inspekcijam dela 367 tarifnih pokretov, v kateri je bilo zainteresirano 52.645 delavcev. Po številu delavstva zavzema prvo mesto pokret delavcev v lesni industriji 13.592.

Kavcije za novovstopivše vajence. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je poslalo Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani naslednji dopis: „Inspekcija dela je ob priliki nadzorovanja obratov zaznala, da nekateri mojstri zahtevajo od novovstopivših vajencev, odnosno njih staršev ali varihov, da vplačajo gotovo vsoto kot nekako kavcijo, katero vsoto ima mojster za časa učenja v posesti (toda ne naloženo v kaki hranilnici ali denarnem zavodu). Po pravilnem izstopu, oziroma izučenju, vajenca se mu vplačana kavcija brez obresti vrne. Naroča se Vam, da ukrenete potrebno, da se to nepravilno postopanje potom obrtnih zadrug odpravi. — Dr. Marn s. r.“

Oddelek ministrstva je potemtakem moral napraviti konec premetenemu izkoriščanju revnih vajencev in njihovih staršev. Bil je pa tudi skrajni čas, kajti nele da so mnogi obrtniki smatrali kavcije vajencev kot brezobrestni obratni kapital, mnogi izmed njih kavcije vajencem oziroma njihovim staršem sploh niso več vračali. Za pretvezo so jim vedno služili izgovori, da je vajenec tekom učne dobe povzročil toliko in toliko škode. Umazani sistem vajeniških kavcij se je onim obrtnikom, ki vzdržujejo včasih kar po celo krdelo vajencev pri enem pomočniku, izplačal.

Gospodarstvo.

Lesna industrija na letošnjem velesejmu v Ljubljani. Kakor se sliši, se baje namerava lesna industrija na letošnjem velesejmu prezentirati v velikem obsegu. Prireditelji velesejmov že sedaj delajo za udeležbo lesne industrije in obrti precejšno reklamo, kar bi sicer bilo popolnoma v redu. Ne zdi

pa se nam umestno, da se pri tem svojem prizadevanju poslužujejo tudi neresnice. V nekem listu čitamo na primer, da je na dosedanjih velesejmih bilo lesnoindustrijskih, oziroma obrtniških proizvodov vedno premalo ponujanih, med tem ko je popraševanje bilo baje vselej veliko! Take in enake trditve se ne vjemajo popolnoma z dejstvi. Znano nam je namreč, da je mnogo ljubljanskih mizarskih tvrdk za prvotne velesejme riskiralo in tudi žrtvovalo silno mnogo, lahko bi imenoma navedli nekatere vpoštevane vredne tvrdke, ki zlasti na lanskem velesejmu niso prodale niti količa od obešalnika. In ne vemo, če se nekatere mizarske tvrdke sploh ne bodo premislile prevzeti nase še katerikrat riziko plačevanja horendne najemnine za razstavni prostor in vse ostale stroške, ki so v zvezi z udeležbo na velesejmu, kajti ti stroški niso ravno malenkostni.

Ne pišemo tega radi kekega nasprotstva ali animoznosti napram velesejmom in njihovim namenom, kar pa grajamo je to, da se pri reklami operira s trditvami, ki nikakor ne odgovarjajo resnici.

Sami se nadejamo, da bo uspeh truda lesne industrije na velesejmu v bodoče boljši, ker si nikakor ne zapiramo oči pred dejstvom, da je tudi položaj lesnih delavcev ugodnejši, ako je prosperiteta lesne industrije dobra. Uspeh zna biti tudi boljši, ker obrtne razstave v Mariboru v bodoče odpadejo in bodo potemtakem interesentje cele Slovenije obračali večjo pozornost velesejmom v Ljubljani.

S posebno vnemo se letos baje namerava zavzeti za uspeh udeležbe lesne industrije na velesejmu lesni odsek Zveze industrijcev.

K neuspehu pogajanj za industrijsko posojilo. Kakor smo že poročali, so se pogajanja Industrijske zbornice v Beogradu z zastopniki angleške skupine glede sklenitve posojila za našo industrijo končala brez uspeha. Šlo je za posojilo v znesku 1.5 milijona funtov šterlingov. Pogajanja so bila sicer že zaključena pred dvema mesecema in je bilo le še potrebno, da ministrski svet preko finančnega ministra odobri posojilo. Toda finančni minister dr. Stojadinovič ni pristal na obrestovanje 10.95 odst. Zastopniki angleške skupine so nato odpotovali. Na razne zadevne vesti je finančni minister izjavil, da nihče industrijcev ni hotel prevzeti garancije za to posojilo, ker je imela država dati le supergarancije. Finančni minister je zahteval, da industrijci vsi solidarno prevzamejo jamstvo za to posojilo, kar so pa odbili.

Lesni trg. Povpraševanje je v zadnjem času oživilo. Od inozemskih kupcev so napravili večje zaključke Italijani in Francozi. Na tržišču je promet dokaj živahen, ker se bliža gradbena sezona. V Sloveniji notirajo: hrastovi hlodi 1200—2500, za furnirje 2300—3500, hrastove deske 2200—3100, francoske dožice (1000 kam) 15.000—22.000, sirovi frizi (za izvoz) 1600—2300, štafli 2000—2300, bukovi hlodi 300—400, mehko tesano blago 350—500, mehko žagano blago 600—800, za brzojav drogi, hrastovi 40—150, jelovi 50—80, bukovi 30 do 50, drva za kurjavo, bukova 2200—3000, mešana 2400 do 2700, oglje vagon 9500—10.000 Din.

Premijski mezdni sistem.

Ker igra po vojni vprašanje delavskih mezd veliko večjo vlogo kot prej, bo gotovo zanimalo to vprašanje tudi širše kroge in tudi take, ki ne pridejo poslovno v stik s tem socialno tako važnim problemom. Tukaj nočemo vprašanja premostrivati kritično, temveč hočemo le referirati.

Pri časovnem mezdnom sistemu, dninah, takozvanih šihitnih mezdah in konečno pri mezdah na uro, se plača delovni čas neglede na izvršeno delo. Naloga delodajalca je tu, da skrbi za to, da se pod primernim nadzorstvom izvrši tudi času odgovarjajoče delo. Drugih sredstev za zvišanje intenzitete dela nima delodajalec na razpolago, kot kvečjemu še, da lahko odpuusti one delavce, ki delajo po njegovem mnenju premalo. Ako hoče množino dela, ki naj se v enem dnevu izvrši, povišati, mora plačati nadure. Nadure pa podražijo delo za najmanj 25 do 50 odstotkov.

Pri akordnem mezdnom sistemu se pa ne plača delovni čas, ampak izvršeno delo. Čim več dela izvrši delavec v enem dnevu, tem večji je njegov zaslužek. Za delodajalca je ta sistem v toliko ugoden, ker se omeji na to, da se v časovni enoti izvrši čim največ dela, tako da so njegovi stroji in priprave polno izrabljeni, ravno tako pa tudi delovna sila delavca.

Premijski sistem, ki se je vpeljal istočasno v Ameriki in Nemčiji, nam predstavlja nekak nadaljni razvoj akordnega mezd-nega sistema, neko novo obliko imenovanega, pri kateri je pa delodajalec neposrednejše udeležen na vrednosti izvršenega dela, kakor pri akordnem sistemu.

Pri tem, ko je pri akordnem sistemu ugotovljena neka normalna cena za vsak izvršen kos, se določa pri premijskem sistemu neki normalni delovni čas, v katerem se izvrši lahko določeno delo brez velikega truda. Za vsak prihranek na času se pa plača premija. Pri tem sistemu je delavcu zagotovljena minimalna mezda.

Pri tem ko ostane torej pri akordnem sistemu cena za en izdelan kos vedno enaka in pri katerem ima delodajalec le dobiček iz povečane produkcije, se pri premijskem sistemu zniža z večjo produkcijo tudi cena izdelanemu kosu, čeravno se dnevni zaslužek delavcev zviša. Razume se, da se ta dobiček pri posameznem kosu izjednači v škodo, ki jo utrpijo stroji vsled intenzivnejše uporabe, isto velja pa tudi za akordni sistem, ki nam pa ne nudi direktnega izenačenja.

Premisleka vredna je težavnejša sestava obračuna pri premijskem sistemu, ker zaposli več delovnih sil kot pri akordnem sistemu.

Obračun je pri zadnjem sistemu tudi preglednejši za delavce, kakor pa obračun pri premijskem sistemu, ki povzroči vsled svoje kompliciranosti velikokrat nezaupanje pri delavcu.

Skupni nedostatek enega kot drugega sistema je ta, da se tako pri mezdi za posameznika, kakor tudi pri določevanju normalnega časa, lahko izvrši cenitev napačno.

Vsekakor je napačna ocena časa pri premijskem sistemu manj nevarna, ker odpade na vsak način en del na času pridobljene mezde, vsled intenzivnejšega dela, tudi na račun delodajalca.

Delavstvo se je velikokrat precej upiralo proti vpeljavi premijskega sistema. Ono vidi v časovni mezdi svoj ideal, čeravno bi pri pravilnem presojevanju moralo priznati, da je akordni in premijski mezdni sistem najbolj pravičen in da pospešuje veliko bolj pridnost in delavnost kot šablonizirane časovne mezde.

Gorenji članek smo posneli po „Narodnem dnevniku“, katerega v Ljubljani skupno izdajajo radikali, demokrati starega kova in pa narodni socialci. Ni se čuditi, da je vsebina tega članka tako silno buržujsko in kapitalistično pobarvan. Priobčili smo ga namenoma, da si bo moglo lesno delavstvo napraviti svojo sodbo. Naše mnenje v tendencah kapitalističnih hlapcev bomo povedali prihodnjič.

Mezdni pokreti lesnih delavcev v Sloveniji tekom leta 1923

V naslednjem navajamo mezdne pokrete lesnih delavcev v Sloveniji tekom leta 1923, ki jih je vodila naša strokovna organizacija lesnih delavcev.

Pregled nam kaže sledečo sliko:

Dne 22. januarja je bila mezdna razprava za mestne delavce v Ptuj. Mestna občina ptujska ima namreč tudi žago. Zahtevalo se je zvišanje plač za 35%, doseglo se je 25%.

Dne 23. januarja se je vršila mezdna razprava za lesne delavce tovarne pohištva „Vintgar“ v Vintgarju na Gorenjskem. Zahteva je bila zvišanje plač za 35%, uspeh je bil 25%.

Za delavce tvrdke Cuček v Strnišču pri Ptuj se je dne 26. februarja zahtevalo povišanje plač za 35%, doseglo se je 18%.

V Ljubljani je bila Zvezi mizarjskih podjetij izročena spomenica dne 1. marca. Zahteva je bila povišanje plač za 30%. Zaključil se je mezdni pokret dne 14. aprila in je bil dosežen uspeh 10%.

V Mežiški dolini je bila izročena spomenica lesnoindustrijskim tvrdkam in sicer: v Črni Thurn, Rožanc; v Guštanju Douglas; v Prevaljah Lahovnik; v Podpečici tvrdkama Mihov in Javk. Zahtevalo se je povsod povišanje plač za 25%. Vse tvrdke so pristale na 20%. Zaključil se je pokret v Mežiški dolini dne 18. marca.

V Celju je bila za mizarje vložena spomenica za povišanje plač za 25% dne 5. marca in je trajalo gibanje do 19. marca. Doseženi povišek je znašal 20%.

Za delavce lesnoindustrijskega podjetja na Snežniku pri Starem trgu se je potom spomenice z dne 23. marca zahtevalo povišanje plač za 25%. Doseglo se je za tamošnje delavstvo 15%.

Za mizarje pri tvrdki Poličar na Bledu se je dne 27. marca od zahtevanih 35 dobilo 10%.

V Mislinjah je za delavstvo lesnoindustrijskih obratov tvrdke Perger bila vložena spomenica dne 28. marca. Zahteva je bila zvišanje plač za 35%. Pokret je trajal do 16. avgusta. In ker ni bilo mogoče doseči sporazuma iz lepa, je bil pokret zvezan s stavko. Končna poravnava je prinesla delavcem povišek 20%.

V Rečici, Soteski ter Bohinjski Beli so bili tamošnjim lesnoindustrijskim obratom izročene spomenice dne 10. aprila. Povsod se je zahtevalo povišanje plač za 50%. Do sklepa je prišlo dne 5. maja in je bila kot rezultat delavstvu plača povišana za 30%.

Dne 10. aprila je bila izročena na Rečici na Gorenjskem spomenica tudi lesnoindustrijski tvrdki Jan. Zahtevalo se je kakor pri drugih tvrdkah v gori označenih krajih tudi 50% povišanja in se je doseglo istotako 30%, samo da je bil pokret pri tvrdki Jan zaključen dne 31. maja.

Dne 7. maja je bila lesnoindustrijskemu podjetju na Snežniku pri Starem trgu vložena druga spomenica. Tudi to pot se je zahtevalo 25%. Dne 31. maja je prišlo do sporazuma, po katerem se je prizadetemu delavstvu plača zvišala za vseh zahtevanih 25%.

V Loškem potoku se je lesnoindustrijski tvrdki „Tabor“ izročila spomenica za povišanje plač za 25% dne 13. maja. Zaključen je ta mezdni pokret bil dne 1. junija in je delavcem prinesel vseh zahtevanih 25%.

V Mariboru je bila mizarским mojstrom izročena spomenica dne 2. junija. Pokret je trajal do 7. julija. Od zahtevanih 25% so mizarским pomočnikom bile plače zvišane za 10%.

Istodobno so v Mariboru bili na podlagi tozadevne spomenice v istem razmerju povišane plače tudi delavcem lesnoindustrijskega podjetja „Drava“.

Dne 5. junija je bila izročena spomenica tovarni stolov tvrdke Stadler v Gameljnah pri Ljubljani. Od zahtevanih 25% je bila delavcem dne 14. junija plača zvišana za 10%.

V Mariboru je na podlagi tozadevne spomenice z dne 14. junija bila delavstvu tovarne „Kristal“ od zahtevanih 25% plača povišana za 20%. Mezdno gibanje je bilo v tovarni „Kristal“ zaključeno dne 1. julija.

V Glažuti je na tamošnje lesnoindustrijsko podjetje bila spomenica vložena dne 10. julija. Zahteva za povišanje plače se je glasila na 20%. Dosežen uspeh je bil 10%.

Mestna občina ptujska je na predloženo zahtevo za ponovno zvišanje plač za 30% povišala iste na 20%. Mezdni pokret je to pot trajal od 10. julija do 3. septembra.

Za delavstvo lesnoindustrijskega podjetja na Milanovem vrhu je bila predložena spomenica za povišanje plač za 35%. Doseženi uspeh je bil 14%. Pokret je trajal od 15. septembra do 18. oktobra.

Lesnoindustrijskemu podjetju na Snežniku pri Starem trgu je bila tretjič poslana spomenica za povišanje plač in sicer za 20%. Uspeh tudi to pot ni izostal; doseglo se je 10%. Ta tretji pokret je trajal od 4. decembra do 30. januarja.

Končno so mizarji v Mariboru potom svoje podružnice vložili spomenico na svoje delodajalce. Zahtevali so 20% in dosegli s pomočjo zastopnika glavnega odbora 10%.

Naša strokovna organizacija je torej povsod tam, kjer so bile prilike dane in kjer se je mogla zanesti na svoje člane, v pogledu pridobivanja višjih plač svojo nalogo v letu 1923 v polni meri izvršila. Pridobljena povišanja so tem bolj upoštevavanja vredna, ker so se, izvzemši Mislinje, izvršila povsod potom primerne taktičnega postopanja tako, da prizadeti sodrugji niso utrpeli nobene škode ali zgube.

V Mislinjah pač ni šlo drugače. Morda se k zadevi še povrnemo, ker so mezdna gibanja zelo interesanten kapitel.

Bojkot.

V Zagrebu so mizarji sklenili tovarno pohišstva tvrdke L. F. Kohn bojkotirati. V tej tovarni se je pričelo delavstvo v toliki meri šikanirati, da je dne 26. januarja 1924 kompaktno delo zapustilo.

Vsi poskusi, da se spor reši, so ostali brez uspeha, tudi posredovanje inšpekcije dela ni zaleglo. Tvrdka L. F. Kohn je ostala pri svojem, da ščiti in varuje razne pritepenice in inozemce na škodo domačih delavcev.

Označena tvrdka si je vtepla v glavo, da mora razbiti strokovno organizacijo lesnih delavcev. Zaupnike je hotela odpraviti, vpeljati delo na akord ter odpraviti štirinajstdnevni odpovedni rok. Vse to je dalo povod, da je strokovna organizacija nad to tovarno izrekla bojkot. Delo v tovarni L. F. Kohn počiva in bo počivalo toliko časa, da se bodo gospodje pri tvrdki spametovali.

Pod nobenim pogojem naj izmed mizarjev nihče ne išče dela pri tvrdki L. F. Kohn. Sploh naj nihče v Zagreb ne potuje, ker je tam silno veliko lesnih delavcev brezposelnih.

V sili.

Neprestano naraščajoča brezposelnost in z njo združena beda je dala povod, da se je v Ljubljani osnoval odbor, ki si je stavil nalogo sestaviti kolikor mogoče natančen pregled brezposelnih ter ukreniti vse potrebno, da se beda med brezposelnimi vsaj deloma umili. V prvi vrsti je odbor za pomoč brezposelnim, ki posluje v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6/II izdal lepak, potom katerega je brezposelne opozoril na akcijo, ki jo misli podvzeti, ter jih pozval, da se v svrhu registracije javijo.

Nadalje je izdal oklic sledeče vsebine:

Pomagajte brezposelnim!

V Ljubljani in okolici je približno 2000 brezposelnih. To število pa še vsak dan narašča.

Ne po naši krivdi, temveč položaj je tak, da smo zgubili službe in sedaj smo izročeni na milost in nemilost mrazu in gladu.

Da se izognemo najhujšemu pomanjkanju, smo si izvolili „Odbor za pomoč brezposelnim“, ki bo deloval na to, da se s primernimi odredbami oblasti omili naše neznosno stanje. Država in občina naj investirata denar za javne zgradbe, da bodo dobili na ta način brezposelni delo in zaslužek. Do tedaj pa, dokler se to ne bo zgodilo, naj nam pa država, kakor občina in druge javne institucije pomagajo preko teh trdih časov.

Poleg teh faktorjev, pa apeliramo na vse pridobitne sloje: trgovce, obrtnike, gostilničarje, kavarnarje, tovarnarje, banke in druge ustanove, da se odzovejo našemu klicu in nam priskočijo na pomoč.

„Odbor za pomoč brezposelnim“ bo prihodnje dni razposlal na vse omenjene tvrdke poštne položnice, katere naj oni, ki nam hočejo pomagati, blagovolijo izpolniti in oddati na pošti. Pri tej priliki opozarjamo, naj direktno prinašalcem nihče ne izroča denarja, ker bi bila na tak način kontrola onemogočena.

Odbor za pomoč brezposelnim bo vodil to javno zbiranje vsak teden, toliko časa, da prebijejo brezposelni vsaj najhujšo krizo. Imena ohih darovalcev, ki bodo največ darovali, bomo objavili v časopisju.

Kakor bo mogoče komu to tedensko zbiranje neljubo, tako prosimo vse slavno občinstvo naj bo zagotovljeno, da bi tudi brezposelni mnogo rajši pošteno delali in zaslužili svoj kruh, kakor pa živeli od javne milosti.

Naš položaj je pa tak, da zaenkrat ne vidimo drugega izhoda, zato še enkrat prosimo:

Pomagajte brezposelnim!

Odbor za pomoč brezposelnim
v Ljubljani.

Usoda lesnih delavcev.

Pri mizarju Petru Bizjaku v Spodnji Šiški (Ljubljana) si je mizarški pomočnik Nadižar Anton pri padcu zlomil rebro na desni strani.

Franc Rihtaršič, voznik pri lesnem trgovcu Fajfarju Martinu v Drazgošah, si je pri nalaganju hlodov zmečkal levo nogo.

Pri Globočniku Antonu, posestniku v Železnikih, je gozdnemu delavcu Mlakarju Francu hlod zmečkal desno nogo v stegnu.

Pri tvrdki Zabret in komp. v Britofu pri Kranju si je mizar Babič Andrej pri krožni žagi zmečkal levo roko in odrezal sredinec.

Na lesnem skladišču F. Heinriharja v Škofji Loki si je delavec Franc Šink zmečkal prste na levi nogi.

Pri lesnem skladišču Kunstelj in Zalar v Šoštanju si je delavec Medved Franc zmečkal desno nogo.

Na parni žagi Maček, Gregorin, Hren v Logatcu si je delavec Mihevc Andrej zlomil levo roko.

Shodi.

V Trzinu se je v nedeljo dne 9. marca t. l. v domu Konsumnega društva za Slovenijo vršil dokaj dobro obiskani društveni shod podružnice lesnih delavcev. Reševala so se vprašanja tičeči se društvenih razmer, brezposelnosti; govorilo se je o vzrokih brezposelnosti, o razmerju delavcev do delodajalcev, o sestavi kapitalističnega razreda itd. V glavnem pa se je razpravljalo o stališču in nalogah strokovne organizacije v gospodarskem in družabnem življenju. Govoril je o vsem tem skoraj skozi dve uri s. Tokan.

Upajmo, da so se navzoči sodrugi in sodružice pač prepričali o potrebi trdne in jake strokovne organizacije ter da so umeli, kako je za tako strokovno organizacijo treba delati. Gotovo bodo šli sodrugi in sodružice osveženi na delo, ker je in bo tako delo le v interesu skupnosti in njih samih posebej.

Odbor podružnice lesnih delavcev v Ljubljani je sklenil, da se redne odbore seje imajo vršiti vsaki drugi torek ob 6. uri zvečer v prostorih tajništva strokovne organizacije lesnih delavcev. Prihodnja odborova seja bi se imela vršiti v torek dne 25. marca t. l. Ker pa je ta dan praznik, se vrši prihodnja seja v sredo dne 26. marca.

Sodrugi odborniki naj to obvestilo vzamejo na znanje.

Al. Erjavec, predsednik.

Sodrugi funkcionarji pozor!

V svrhu točnega pregleda vseh brezposelnih lesnih delavcev se sodrugi funkcionarji vseh naših podružnic nujno naprošajo, da takoj pošljejo tajništvu Osrednjega društva seznam vseh brezposelnih lesnih delavcev. In tudi v bodoče naj se pojav brezposelnosti in seznam prizadetih sodrugov sproti javlja. Seznamu je pridati je li brezposelni samec ali oženjen in koliko nepreskrbljenih otrok ima.

Tajništvo.

Razno.

Izkoriščane vulkanske toplote v industrijske svrhe. Pomanjkanje kuriva v Italiji je občutno ne samo v vsakdanjem življenju, ampak tudi v industriji. Zato so si industrijske naprave v gornji Italiji pomagale z elektrifikacijo vodnih sil. V srednji in južni Italiji te metode ni mogoče uporabiti. Tam se radi tega že dolgo let pečajo z idejo, kako bi izkoristili vulkansko toploto, s katero razpolagajo v velikih množinah.

Ta poizkus ni nov, a v praksi se je dozdaj le deloma obnesel. V Toskani se blizu kraja Lazarella nahaja naprava, ki izkorišča iz zemlje izvirajočo vročo paro na poseben način. Para je zmešana z različnimi plini ter vsebuje tudi borove soli. Izkoriščanje vroče pare se je začelo že pred dvajsetimi leti. Delavci so navrtali v zemljo 120 do 150 metrov globoke luknje s premerom 20 do 40 cm. Skozi te luknje so kmalu začele uhajati vroče pare s temperaturo 150 do 190 stopinj Celzija. Ker je samo ena odprtina dajala na uro do pettisoč kg pare, so ž njeno pomočjo spravili v pogon parni stroj. Eksperiment pa se ni obnesel po želji, ker je žveplena kislina kmalu pokvarila strojne dele. Šele potem, ko se je posrečilo odstraniti iz pare žvepleno kislino, se je posrečilo vzdržati stroje v obratu. S pomočjo vroče pare se je posrečilo spraviti v pogon turbodinamo stroj, ki daje danes razsvetlavo za več tovarn in za ves kraj Lazarello.

Po tem posrečenem poskusu so začeli vrtati v zemljo globokejšje in širše luknje. Za časa svetovne vojne, ko je nastopilo v Italiji veliko pomanjkanje kuriva, so se nekateri odločili izrabiti vulkanske sile do skrajnosti. Prišli so na svoj račun. Paro pa so izkoristili ne direktno, ampak so jo speljali po mnogoštevilnih ceveh v parne kotle, kjer se je, očiščena vseh škodljivih plinov, dala uporabiti z ogromnim uspehom.

Danes obstoja v Italiji veliko število obratov, ki delajo s pomočjo pare. Mesti Livorno in Florenca sta tudi deležni njenega blagoslova. Po celi srednji in južni Italiji se sedaj naprave za izkoriščanje vulkanske toplote širijo. Ne bo trajalo dolgo, ko bo Italija z njimi dodobra premrežena in ji ne bo treba kupovati dragega premoga v tujini za drag denar.

Prejemki ministrskega predsednika. Beograjski listi so izračunali, da dobiva ministrski predsednik tačas na službenih prejemkih: plača: 120.000 Din letno, poslaniške dnevnice 108.000 Din, posebna doklada 126.000 Din, draginjska doklada 60.000 Din, za cigarete 36.000 Din, za avtomobil 100.000 Din, skupaj tedaj 540.000 Din letno ali 45.000 Din mesečno. Razen tega mu pripada dispozicijski fond v znesku 800.000 Din, od tega polovica v francoskih frankih, tako, da znaša dejansko 2.390.000 Din. Ta fond ni podvržen nikaki kontroli tako, da ga porabi kakor sam hoče.

Vsekakor mora imeti velik želodec gospod Pašič. Kaj čuda, da neprenehoma slišimo pesem, da država nima denarja. Kje naj ga tudi vzame, če vsako leto posamezniki porabljajo kar na milijone.

Stavimo sto proti eni, da Pašiču niti v sanjah na misel ne pride, da bi od svojih ogromnih dohodkov odstopil vsaj kako malenkost za lačne brezposelne delavce. Eni vse, drugi nič, to je morala buržuazije.

Uzmoviči! V ilustracijo „poštenja“, kakor se ga pojmuje v Jugoslaviji, nam služi sledeči slučaj:

Po vojni je mestni župan v Nišu, sedaj že pokojni T. Milovanović, sestavil odbor za nabiranje denarja, za katerega bi se v Nišu imel postaviti kralju Milanu Obrenoviću spomenik. Po prizadevanju tega odbora se je v ta namen nabralo 50.000 dinarjev. Ko je župan Milovanović umrl, o kakem odboru in tudi o 50.000 dinarjev ni bilo ne duha ne sluha. Kam je zginil denar, danes v Nišu nihče ne ve!

Kmalu na to se je osnoval drugi odbor, ki je istotako nabiral denar, to pot za postavitev spomenika v vojski padlim vojakom. Sedaj tudi tega odbora ni več in seveda tudi ne denarja!

Gotovo nimamo mi za take in enake spomenike nikakega interesa, značilni pa so ti slučajni vseeno, ker karakterizirajo moralo buržuazije v Jugoslaviji.

Brezposelnost v Splitu. Splitski listi poročajo, da tamkaj brezposelnost vedno bolj narašča. Stavbna delavnost se je popolnoma ustavila. Zgradbo lani pogorelih železniških delavnic je pa zagrebška železniška direkcija oddala neki zagrebški firmi za tako nizko ceno, da je vsekakor izključeno, da bi se mogle delavnice za to vsoto zgraditi v prejšnjem obsegu.

Veliko izprtje v norveški industriji. Narodna zveza delodajalcev je sklenila, da od 28. p. m. dalje odredi izprtje svojega delavstva. Prizadetih bo 12.400 delavcev iz elektrotehnične, čokoladne in tiskarske industrije.

Na večji avtomobilni tovarni v Parizu je izbruhnil štrajk. 7500 delavcev je v stavki.

IZKAZ.

Za „Zvezo lesnih delavcev Nemčije“ so mizarji tvrdke Naglas v Ljubljani nabrali 177 Din.

Mariborski lesni delavci so v isti namen nabrali 285 Din.

Mizarji tvrdke Naglas v Ljubljani so nabrali 100 Din.

ZAHVALA.

Podpisani se strokovni organizaciji lesnih delavcev za podporo v znesku 150 dinarjev, katere sem prejel potom sodr. Tomšiča, zahvaljuje. Prejel sem ta znesek za časa moje bolezni.

Krašovec Anton, mizar v Ljubljani.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.